

RAPORTOWANIE NIEFINANSOWE

PORADNIK
DLA
RAPORTUJĄCYCH

Wydanie II poprawione, 2017 r.

Jacqueline Kacprzak

Koordinator Zespołu ds. CSR i Kontaktów z Interesariuszami, Biuro Ministra, Ministerstwo Rozwoju, Sekretarz Zespołu do spraw Zrównoważonego Rozwoju i Społecznej Odpowiedzialności Przedsiębiorstw, organu pomocniczego Ministra Rozwoju i Finansów

Szanowni Państwo,

opracowany w 2015 r. poradnik dla raportujących spotkał się z dużym zainteresowaniem nie tylko tych przedsiębiorstw, które podlegać będą obowiązkowi ujawniania danych niefinansowych wynikającemu z dyrektywy 2015/95/UE, ale także innych podmiotów. W latach 2016-2017 nastąpiły zmiany w przepisach krajowych a także pojawiły się nowe standardy i wytyczne w zakresie raportowania, mające stanowić pomocne narzędzia dla spółek. Dzięki zaangażowaniu instytucji i organizacji, dla których problematyka raportowania niefinansowego jest ważna, zaktualizowaliśmy nasz poradnik i mamy nadzieję, że będzie nadal służył on Państwu w poruszaniu się po zagadnieniach związanych z raportowaniem.

Z raportów społecznych firm możemy dowiedzieć się np. jakie konkretne rozwiązania i programy są w nich wdrażane w celu ochrony i efektywnego wykorzystywania zasobów naturalnych; co przedsiębiorstwa robią dla lokalnego środowiska, jak współpracują z interesariuszami, jaką mają kulturę organizacyjną, jakie programy rozwoju proponują swoim pracownikom. Do lektury raportów społecznych zachęcamy nie tylko inwestorów czy akcjonariuszy, ale też szerokie grono interesariuszy, ponieważ są one bogatym źródłem wiedzy o przedsiębiorstwach. Sporządzane przez spółki raporty społeczne dowodzą również, że czynniki społeczne i środowiskowe są równie istotne w realizacji polityki rozwoju jak czynniki ekonomiczne. Dzielenie się doświadczeniami w zakresie integracji czynników społecznych i środowiskowych w codziennej działalności biznesowej sprzyja budowaniu wiarygodności oraz transparentności polskiego rynku. Jest to tym bardziej ważne, gdyż w dobie rosnącej konkurencji i wymagań klientów, profesjonalne kształtowanie relacji spółek z otoczeniem biznesowym i społecznym oraz budowanie ich wiarygodności i reputacji stają się istotnym elementem innowacyjności i przewagi konkurencyjnej.

Liliana Anam

Menedżer zarządzający, CSRinfo

Wejście w życie zmian w Ustawie o rachunkowości nakłada na duże przedsiębiorstwa obowiązki w zakresie ujawniania danych niefinansowych. Tym samym zmienia się dostęp do informacji gospodarczej dla szerokiego grona interesariuszy. Ta zmiana powoduje wiele wyzwań dla raportujących i zapewne najbliższe dwa lata będą decydujące w zakresie kształtowania się praktyki w tym zakresie. Dla wielu podmiotów objętych obowiązkiem raportowania niefinansowego jest zupełnie nowym procesem. Z myślą o nich przygotowaliśmy niniejszy poradnik, który ma pomóc organizacjom w przygotowaniu się do procesu raportowania. Pozwala on szybko zorientować się w zagadnieniu raportowania niefinansowego i wskazuje konkretne narzędzia, które każda z organizacji może zastosować. Mapa rekomendowanych narzędzi składa się ze starannie wybranych standardów służących zarówno raportowaniu jak i wdrażaniu CSR. Pokazuje również, w jakim stopniu omówione standardy odnoszą się do wytyczonych w Ustawie o rachunkowości obszarów raportowania, co pozwoli raportującym na dokonanie wyboru co do sposobu raportowania.

Jednak w dyskusji nad tym jak prawidłowo sporządzić raport niefinansowy nie powinno nam umknąć podstawowe pytanie: dlaczego raportujemy? Raporty niefinansowe dostarczają dane, które pozwolą na podejmowanie decyzji zarządzającym, inwestorom i innym interesariuszom. Decyzji, które w rezultacie będą premiować firmy prowadzące działalność w sposób zgodny z zasadami zrównoważonego rozwoju.

Poradnik powstał dzięki pracy i zaangażowaniu członków Grupy roboczej ds. raportowania niefinansowego związanej z inicjatywą Polskiej Izby Biegłych Rewidentów i CSRinfo. Dzięki współpracy wielu grup interesariuszy reprezentujących stronę rządową, biznes, samorząd zawodowy, organizacje społeczne i środowiska akademickie możliwa była aktualizacja niniejszego poradnika. Dziękując członkom Grupy za wkład w powstanie poradnika, wyrażam nadzieję, że będzie stanowił on dla raportujących wsparcie w podjęciu i doskonaleniu procesu raportowania niefinansowego.

RAPORTOWANIE NIEFINANSOWE – WIĘCEJ NIŻ REGULACJA. KORZYŚCI SPORZĄDZANIA RAPORTÓW

Liliana Anam, Menedżer zarządzający CSRinfo

W 2014 roku Państwa Członkowskie Organizacji Narodów Zjednoczonych po kilku latach trudnych negocjacji przyjęły kompleksowe Cele Zrównoważonego Rozwoju 2015-2030, które stanowią mapę drogową rozwoju globalnego na 15 lat. W jednym z celów wskazano na raportowanie niefinansowe dużych przedsiębiorstw jako czynnik sprzyjający rozwojowi. Z tego punktu widzenia raportowanie niefinansowe nie jest niepotrzebnym obowiązkiem, ale instrumentem zwiększającym transparentność, zmniejszającym asymetrię informacji na rynku i wymuszającym na dużych przedsiębiorstwach generujących swoją działalnością znaczący wpływ społeczny i środowiskowy, przyjrzenie się temu wpływowi i zarządzaniem nim, co w efekcie stanowi krok ku rozwojowi zrównoważonemu.

Zanim pojawiła się dyrektywa unijna 2014/95/UE w niektórych krajach funkcjonował już obowiązek raportowania danych niefinansowych. Oznaczało to, że interesariusze w jednych krajach dysponowali lepszym dostępem do informacji o działaniach spółek. Zmiana prawna ujednoliciła dostęp do informacji. Po drugie warto zwrócić uwagę, że na polskim rynku do końca 2016 roku wydanych zostało, mimo braku obowiązku, ponad 300 raportów niefinansowych (CSR, zrównoważonego rozwoju). Prezentują one perspektywę środowiskową, społeczną i ekonomiczną na działalność firmy.¹ Analiza CSRinfo pokazuje, że w ciągu ostatnich 5 lat prawie 80% raportów zostało sporządzonych przy wykorzystaniu międzynarodowego standardu Global Reporting Initiative. Czyli firmy mimo braku obowiązku zdecydowały się na przygotowanie raportów niefinansowych i to na wysokim poziomie, starając się dorównać praktyce międzynarodowej. Dlaczego?

Międzynarodowa organizacja Global Reporting Initiative (GRI)² podkreśla pięć głównych korzyści

płynących z raportowania niefinansowego, a więc i monitorowania danych niefinansowych:

1. Budowa zaufania

Przejrzystość dotycząca wyników niefinansowych może przyczynić się do ograniczenia ryzyka reputacji, rozwijać dialog z interesariuszami takimi jak klienci, społeczności czy inwestorzy.

2. Doskonalone procesy i systemy

Wewnętrzne procesy zarządzania i podejmowania decyzji mogą zostać zbadane i poprawiane, co prowadzi do kosztów redukcji poprzez pomiar i monitorowanie takich kwestii, jak zużycie energii, zużycie materiałów i odpady.

3. Postęp w realizacji wizji i strategii

Kompleksowa analiza mocnych i słabych stron oraz zaangażowanie interesariuszy niezbędne w procesach raportowania zrównoważonego rozwoju, może prowadzić do rozwoju wizji i strategii. I co równie ważne, zapewnić integrację zrównoważonego rozwoju ze strategią biznesową.

4. Zmniejszenie kosztów compliance

Pomiar skuteczności w zakresie zrównoważonego rozwoju może pomóc przedsiębiorstwom w skutecznym spełnianiu wymogów regulacyjnych, uniknięciu kosztownych naruszeń.

5. Przewaga konkurencyjna

Firmy postrzegane jako liderzy i innowatorzy mogą być w silniejszej pozycji przetargowej, jeśli chodzi o pozyskiwanie inwestycji, inicjowanie nowych działań, wejście na nowe rynki i negocjowanie umów.

Badania³ wśród raportujących w dużej mierze odzwierciedlają wskazywane przez GRI korzyści. Ponad 50% raportujących jako główną korzyść wskazywało podniesienie reputacji firmy, niecałe 40% na wzrost lojalności pracowników. W dalszej kolejności organizacje wskazywały na następujące korzyści: ograniczenie nieprawidłowo-

wych informacji nt. wyników organizacji, pomoc w udoskonalaniu strategii i wizji, większa lojalność konsumentów, zmniejszenie odpadów w organizacji, poprawę relacji z regulatorem, monitorowanie długoterminowych ryzyk i poprawa zarządzania ryzykami, ograniczenie kosztów, wsparcie w podejmowaniu inicjatyw zmierzających do zwiększenia zyskowności w długim terminie, lepszy dostęp do kapitału i preferencyjne warunki ubezpieczeń.

Badanie⁴ wśród organizacji raportujących na polskim rynku wskazywały na następujące motywacje podejmowania raportowania niefinansowego:

1. Strategia zrównoważonego rozwoju, odpowiedzialnego biznesu

„Pierwszy raport był implementacją strategii, kolejny jest kontynuowaniem”, „Raportowanie jest uzupełnieniem działania firmy”

2. Edukacja otoczenia

„Fajna historia firmy, forma komunikacji dla interesariuszy”, „Chcemy promować tą ideę np. wśród naszych dostawców, uświadomić im że to jest bardzo ważny temat i że warto wdrażać CSR”, „Docieranie do otoczenia społecznego”

3. Potrzeba usystematyzowania informacji o spółce w jednym dokumencie

„Chcieliśmy zebrać informacje dotyczące aktywności CSR”, „Zebrać wiedzę, uporządkować”

4. Edukacja wewnętrzna

„Pokazać, ile robimy, że to nam daje impet do działania”, „Zależało nam na komunikacji wyraźniej i rzetelnej wewnątrz firmy, tak żeby świadomość i wiedza pracowników wzrosła”

5. Monitorowanie postępów

„Pozwoli na monitoring, koordynację prac”, „Ułatwia „codzienne monitorowanie”, Pozwala „na porównanie, analizę i wnioski”

6. Reputacja, transparentność, przejrzystość

„Głównym celem jest budowanie reputacji”

7. Lider branżowy

„Chcemy wyznaczać trendy w naszej branży, inspirować innych, zmieniać standardy działania na coraz lepsze”

Motywacje i korzyści z raportowania niefinansowego wynikają przede wszystkim z dwóch czynników. Po pierwsze z samego procesu raportowania. Dobre praktyki raportowania niefinansowego wskazują na potrzebę dialogu z interesariuszami i wewnętrzną dyskusję w organizacji na temat priorytetów zrównoważonego rozwoju w kontekście działalności operacyjnej. Po drugie wynikają z zakresu raportów, które agregują wiele informacji: środowiskowych, społecznych, ekonomicznych,

dotyczących praktyk zarządzania, a tym samym integrują wokół procesu raportowania pracowników z wielu obszarów, łamiąc silosowy podział funkcjonujący w wielu organizacjach.

Z tego względu przystępując do wypełnienia obowiązku warto sobie postawić pytanie o cel raportowania i jego poziom w pierwszym roku i następnych i wykorzystać możliwości jakie oferuje na korzyść organizacji.

¹ Raporty dostępne są na www.rejestrraportow.pl

² <https://www.globalreporting.org/resource/library/The-benefits-of-sustainability-reporting.pdf>

³ Boston College Centre for Corporate Citizenship and EY survey, 2013, www.ey.com.

⁴ Raportowanie odpowiedzialnego biznesu 2013, CSRinfo, <http://www.csrinfo.org/projekty/raportowanie-niefinansowe-polsce-cykl-badan/>

KORZYŚCI DLA FIRM PŁYNĄCE Z RAPORTOWANIA INFORMACJI NIEFINANSOWYCH I INFORMACJI DOTYCZĄCYCH RÓŻNORODNOŚCI – PERSPEKTYWA RYNKÓW KAPITAŁOWYCH ORAZ INSTYTUCJONALNYCH INWESTORÓW GIEŁDOWYCH

Paweł Bujnowski, Dyrektor Biura Relacji Inwestorskich, Grupa LOTOS SA

Inwestorzy giełdowi to ważna grupa interesariuszy każdej spółki notowanej na giełdzie papierów wartościowych. Fundusze emerytalne (OFE) i inwestycyjne (TFI i AM) to nie tylko źródło kapitału, bez którego wiele spółek nie mogłoby realizować swoich planów rozwojowych, ale to przede wszystkim ludzie, licencjonowani profesjonaliści posiadający rozległą wiedzę na temat sposobów inwestowania w papiery wartościowe (akcje lub obligacje) spółek notowanych na giełdach w wielu krajach, na temat specyfiki sektorów, w których te spółki działają i konkurują o klientów.

Każdej spółce notowanej na Warszawskiej Giełdzie Papierów Wartościowych zależy na wzroście wartości rynkowej swoich akcji, które drożeją wtedy, gdy efektem realizacji przyjętej strategii rozwoju jest poprawa jej wyników finansowych, wzrost rentowności działalności.

Inwestorzy lubią takie spółki, które m. in. :

- realizują rentowne projekty inwestycyjne (zwrot z inwestycji jest wyższy niż koszt zaangażowanego kapitału) i w ten sposób generują stabilne, dodatnie przepływy gotówkowe,
- umieją budować i umacniać swoje przewagi konkurencyjne (np. poprzez wyszukiwanie i wykorzystywanie nisz rynkowych, działania innowacyjne),
- przejrzyste i systematycznie komunikują postępy w realizacji przyjętej strategii rozwoju.

Jednocześnie, można zauważyć, że tak jak spółki konkurują między sobą o dostęp do największych, długoterminowych inwestorów, tak zarządzający portfelami inwestycyjnymi na całym świecie prześcigają się w poszukiwaniu atrakcyjnych firm, okazji inwestycyjnych, na których mogą zarobić.

ZNACZENIE INFORMACJI NIEFINANSOWYCH

Sposobem na zrozumienie czy dana firma notowana na giełdzie papierów wartościowych jest atrakcyjnym celem inwestycyjnym jest przeanalizowanie jej wyników finansowych i porównanie ich z innymi spółkami działającymi w tej samej branży, w podobnych okolicznościach makroekonomicznych. Fundamentem analizy finansowej i wyceny spółek są wyniki finansowe oraz dane operacyjne, na bazie, których analitycy i inwestorzy budują prognozy finansowe, które ostatecznie umożliwiają im podjęcie kierunkowych decyzji inwestycyjnych (=> kupię => sprzedam). Łatwy i szybki dostęp inwestorów do danych finansowych w każdej skutecznie zarządzanej firmie to priorytet zespołu relacji inwestorskich.

W strategiach wielu funduszy inwestycyjnych na dojrzałych rynkach Europy Zachodniej i w Stanach Zjednoczonych coraz większą rolę zaczynają odgrywać kryteria oceny ryzyka inwestycyjnego dotyczące zagadnień CSR (*corporate social responsibility*), ESG (*environmental, social and governance*) czy RBC (*responsible business conduct*). Wśród inwestorów na dojrzałych rynkach kapitałowych zaczyna dominować przekonanie, że ocena i wycena konkretnych kategorii ryzyk biznesowych związanych z działalnością spółek, które przejrzystej komunikują dane pozafinansowe (z zakresu ESG) jest łatwiejsza i bardziej precyzyjna. A to sprawia, że te spółki są bezpieczniejszym potencjalnym celem inwestycyjnym.

Dobrym poparciem dla tezy, że warto wyjść naprzeciw potrzebom inwestorów i zainwestować w systematyczne raportowanie informacji niefinansowych jest pojawianie się na wielu rynkach giełdowych (np. Euronext, LSE, NYSE czy warszawska GPW) rosnącej liczby indeksów (np. warszawski Respect Index, MSCI ESG czy FTSE-4Good) mierzących atrakcyjność inwestycyjną

spółek stosujących zasady zrównoważonego inwestowania na rynkach kapitałowych (*sustainable and responsible investment, SRI*) oraz wzrost popularności strategii inwestycyjnych funduszy, które aktywnie szukają, premiuje i inwestują w takie firmy.

Inwestorzy instytucjonalni na spotkaniach z przedstawicielami zarządów firm giełdowych coraz częściej podnoszą tematy związane z systemem premiowania kluczowych menedżerów, emisjami szkodliwych gazów czy tworzeniem rezerw na przyszłe koszty związane z likwidacją potencjalnych szkód środowiskowych. Dzisiaj są oni przede wszystkim zainteresowani tym, czy prezes zarządu i kadra kierownicza rozumieją, jakie ryzyka społeczne i środowiskowe stoją przed spółką, w jakim stopniu firma nimi świadomie zarządza (na tle swoich konkurentów w branży) oraz czy te ryzyka i związane z nimi koszty finansowe są uwzględniane w kalkulacjach rentowności przyszłych projektów inwestycyjnych.

W opinii profesjonalnych inwestorów giełdowych niższe ryzyko w kategoriach definiowanych przez standardy SRI, w tym trudne do policzenia ryzyka o charakterze niefinansowym, oznacza niższe całkowite ryzyko inwestycyjne dla analizowanej spółki.

DLACZEGO WARTO RAPORTOWAĆ DANE NIEFINANSOWE

Na dojrzałych rynkach kapitałowych stopniowo upowszechnia się przekonanie, że inwestowanie kapitału zgodnie z zasadami SRI w akcje spółek o niższych poziomach ryzyka ESG prowadzi do wyższego zwrotu z kapitału w perspektywie długoterminowej. Opracowania Instytutu CFA (*Chartered Financial Analyst*) z 2014 roku wskazują, że ponad 1 000 firm zarządzających aktywami o łącznej kwocie przekraczającej 34 biliony dolarów (15% światowych aktywów inwestycyjnych) zobowiązało się do przestrzegania Zasad Odpowiedzialnego Inwestowania (*Principles of Responsible Investment, PRI*), inicjatywy wdrożonej w 2006 roku przez ONZ oraz konsorcjum największych światowych firm inwestycyjnych.

Najnowsze raporty i opracowania takich firm i organizacji jak McKinsey, Morgan Stanley, Instytut CFA czy Eurosif również wskazują na wiele korzyści, jakie osiągną przedsiębiorstwa, które stosują otwartą komunikację danych niefinansowych i w ten sposób promują zasady zrównoważonego inwestowania wg standardów SRI. Do najważniejszych korzyści należy zaliczyć:

Korzyść nr 1

Większa przejrzystość => niższe ryzyko inwestycyjne => potencjalnie wyższa wycena

Lepszy dostęp do informacji, w tym do informacji niefinansowych, oznacza dla inwestorów łatwiejsze, szybsze i bardziej precyzyjne analizy, czyli wyższy poziom komfortu w podejmowaniu decyzji inwestycyjnych.

Informacje pozafinansowe udostępniane przez spółki są wnikliwie analizowane przez brokerów takiego formatu jak np. Morgan Stanley. Ten amerykański bank inwestycyjny regularnie publikuje raporty sektorowe analizujące poszczególne spółki z punktu widzenia kryteriów SRI. Ponadto analitycy Morgan Stanley typową analizę finansową uzupełniają zwykle o analizę następujących aspektów:

- środowiskowych, w tym emisja CO₂ czy efektywność energetyczna,
- społecznych, w tym społeczności lokalne czy zarządzanie łańcuchem dostaw,
- pracowniczych, w tym BHP oraz polityka HR, oraz
- aspektów związanych z zasadami ładu korporacyjnego, w tym procedury dotyczące praw człowieka czy skuteczności systemów motywacyjnych kluczowych menedżerów.

Wielu inwestorów, wierzy, że świadoma analiza czynników ESG może obniżyć ryzyko inwestycyjne, a więc wpłynąć na poprawę jakości i skuteczności podejmowanych decyzji inwestycyjnych szczególnie w inwestycjach długoterminowych.

Morgan Stanley w raportach S+R (*sustainable and responsible*) proponuje wręcz włączenie czynników ESG do modelu wyceny spółek i wskazuje jaki mają one wpływ na wycenę zdyskontowanych przepływów pieniężnych (*discounted cash flows, DCF*), a więc ostatecznie na wycenę firmy.

Korzyść nr 2

Udział w indeksach ESG => większe zainteresowanie inwestorów => potencjał wzrostu kursu akcji

Ocena spółki pod kątem kryteriów zrównoważonego rozwoju jest podstawą przy jej kwalifikacji do wielu indeksów firm odpowiedzialnych społecznie, takich jak np.: MSCI EM SRI Index, FTSE-4Good, Dow Jones Sustainability Index czy polski Respect Indeks. Co do zasady, z każdego indeksu jest znacznie trudniej wypaść niż do niego dołączyć, więc elitarność tych grup spółek oraz stopniowe zacieśnianie kryteriów dostępu wymuszają

na spółkach-kandydatach utrzymywanie coraz wyższych standardów zrównoważonego rozwoju. Istnieje wiele sposobów na konstruowanie indeksów (selekcja elity spółek po jednej z każdej branży, lub skupienie się na konkretnym zagadnieniu, np. najwyższa efektywność energetyczna w sektorze paliwowym). Z punktu widzenia spółki uczestnictwo w tych indeksach umożliwia wejście w zasięg „radaru” tych funduszy inwestycyjnych, które inwestują w akcje firm przestrzegających standardów zrównoważonego i odpowiedzialnego prowadzenia biznesu.

Korzyść nr 3

Łatwiejszy dostęp do kapitału (akcyjnego i dłużnego)

Zgodnie z podejściem Eurosif (*The European Sustainable Investment Forum*), będącego wiodącą europejską organizacją, której misją jest zrównoważony rozwój realizowany poprzez europejski rynek finansowy – najbardziej popularnymi strategiami zrównoważonego i odpowiedzialnego inwestowania w Europie są:

- strategia wykluczenia (*exclusions*) – polegająca na wykluczaniu z portfeli inwestycyjnych „toksycznych” firm oraz sektorów (aspekty środowiskowe, etyczne czy społeczne) i ma zastosowanie do około 40% wszystkich profesjonalnie zarządzanych aktywów inwestycyjnych w Europie. Jej popularność szybko rośnie
- uwzględnienie ESG (*ESG integration*) – co oznacza włączenie przez zarządzających aktywami do katalogu kryteriów inwestycyjnych czynników ESG. Aktywa zarządzane przy wykorzystaniu tej strategii w Europie również szybko rosną, w tempie około 30% średniorocznie (wzrost wieloletni liczony metodą CAGR). Ponad 70% aktywów tego typu funduszy zgromadzono we Francji i w Wielkiej Brytanii

Przykład: takie spółki jak Air Liquide, Unibail-Rodamco, EDF, Iberdrola czy GDF Suez od wielu lat plasują u inwestorów serie tzw. Green Bonds, czyli obligacji uwzględniających w strukturze instrumentu dłużnego (obligacji) aspekty ESG. Środki pozyskiwane z ich emisji wspierają przede wszystkim inwestycje związane z realizacją projektów infrastrukturalnych związanych z energią odnawialną oraz ochroną środowiska.

PODSUMOWANIE

Przestrzeganie zasad CSR i raportowanie informacji niefinansowych otwierać może przed spółkami dostęp do znaczących aktywów zarzą-

dzanych przez największe europejskie i światowe fundusze inwestycyjne. Poziom świadomości zarządzających polskimi funduszami inwestycyjnymi odnośnie znaczenia zrównoważonego i odpowiedzialnego inwestowania jest na dość wczesnym etapie rozwoju, ale rośnie.

Dlatego też, wydaje się konieczne, aby zespoły zajmujące się komunikacją korporacyjną w spółkach publicznie notowanych na giełdach papierów wartościowych, a w szczególności zarządy tych spółek już teraz właściwie rozumiały potrzebę profesjonalnego raportowania danych niefinansowych.

ZMIANA POLSKICH PRZEPISÓW W ZWIĄZKU Z IMPLEMENTACJĄ DYREKTYWY 2014/95/UE

Joanna Dadacz, Dyrektor Departamentu Rachunkowości i Rewizji Finansowej, Ministerstwo Finansów

Dyrektywa 2014/95/UE zmieniająca dyrektywę 2013/34/UE w odniesieniu do ujawniania informacji niefinansowych i informacji dotyczących różnorodności przez niektóre duże jednostki oraz grupy została implementowana do polskich przepisów poprzez następujące dwa akty prawne:

- **w zakresie wymogów rozszerzonego raportowania informacji niefinansowych** – zmiana Ustawy o rachunkowości (ustawa z dnia 15.12.2016 r. o zmianie ustawy o rachunkowości, DzU z 2017 r. poz. 61);
- **w zakresie wymogów ujawniania informacji o polityce różnorodności w odniesieniu do składu organów spółki** – zmiana rozporządzenia w sprawie informacji bieżących i okresowych (rozporządzenie Ministra Finansów z 25.05.2016 r. zmieniające rozporządzenie w sprawie informacji bieżących i okresowych przekazywanych przez emitentów papierów wartościowych oraz warunków uznawania za równoważne informacji wymaganych przepisami prawa państwa niebędącego państwem członkowskim, DzU z 2016 r. poz. 860).

ROZSZERZONE RAPORTOWANIE INFORMACJI NIEFINANSOWYCH

Zakres jednostek

Obowiązek rozszerzonego raportowania niefinansowego obejmuje jednostki zainteresowania publicznego (JZP) wymienione w art. 3 ust. 1e pkt 1-6 ustawy o rachunkowości:

- **na poziomie jednostkowych sprawozdań** – ww. JZP, które mają formę prawną spółek kapitałowych, spółek komandytowo-akcyjnych lub takich spółek jawnych lub komandytowych, których wszystkimi współnikami ponoszącymi nieograniczoną odpowiedzialność są spółki kapitałowe lub spółki komandytowo-akcyjne bądź spółki z innych państw o podobnej do tych spółek formie prawnej, oraz jeśli przekro-

czyły one, w roku obrotowym oraz w roku poprzedzającym, następujące wartości:

- 500 osób – średnioroczne zatrudnienie;
- 85 mln zł suma aktywów bilansu lub 170 mln zł przychody netto ze sprzedaży towarów i produktów;
- **na poziomie skonsolidowanych sprawozdań** – ww. JZP mające formę prawną wymienioną powyżej, będące jednostkami dominującymi grupy kapitałowej, jeśli grupa kapitałowa przekroczyła, w roku obrotowym oraz w roku poprzedzającym, następujące wartości:
 - 500 osób – średnioroczne zatrudnienie oraz
 - po dokonaniu wyłączeń konsolidacyjnych: 85 mln zł suma aktywów bilansu lub 170 mln zł przychody netto ze sprzedaży towarów i produktów (lub: przed dokonaniem wyłączeń konsolidacyjnych: odpowiednio: 102 mln zł lub 204 mln zł).

Zakres informacji

Zgodnie z art. 49b UoR jednostki objęte obowiązkiem rozszerzonego raportowania informacji niefinansowych powinny zawrzeć w oświadczeniu na temat informacji niefinansowych (w ramach sprawozdania z działalności) lub w odrębnym sprawozdaniu (skorzystano z opcji w dyrektywie) na temat informacji niefinansowych następujące informacje:

- zwięzły opis modelu biznesowego jednostki,
- kluczowe niefinansowe wskaźniki efektywności związane z działalnością jednostki,
- opis polityk stosowanych przez jednostkę w odniesieniu do zagadnień społecznych, pracowniczych, środowiska naturalnego, poszanowania praw człowieka oraz przeciwdziałania korupcji, a także opis rezultatów stosowania tych polityk; jeśli jednostka nie stosuje polityki w odniesieniu do jednego lub kilku z tych zagadnień, to podaje uzasadnienie niestosowania

danej polityki/polityk (zgodnie z zasadą „stosuj lub wyjaśnij” – comply or explain),

- opis procedur należytej staranności, jeśli jednostka stosuje je w ramach polityk w odniesieniu do ww. zagadnień;
- opis istotnych ryzyk związanych z działalnością jednostki mogących wywierać niekorzystny wpływ na ww. zagadnienia, w tym ryzyk związanych z produktami jednostki lub jej relacjami z otoczeniem zewnętrznym, w tym z kontrahentami, a także opis zarządzania tymi ryzykami.

Jednostka powinna się dodatkowo kierować zasadą istotności, tj. przedstawić informacje niefinansowe w takim zakresie, w jakim są one niezbędne dla oceny rozwoju, wyników, i sytuacji jednostki oraz wpływu jej działalności na ww. zagadnienia. Skorzystano z opcji w dyrektywie i jednostki mogą pominąć – w szczególnych przypadkach i pod pewnymi warunkami – informacje dotyczące oczekiwanych zdarzeń lub spraw będących przedmiotem toczących się negocjacji.

Analogiczny zakres informacji obowiązuje jednostki sporządzające oświadczenie (lub odrębne sprawozdanie) grupy kapitałowej na temat informacji niefinansowych.

Jednostki mogą przy sporządzaniu informacji niefinansowych stosować dowolne standardy, normy lub wytyczne raportowania: krajowe, unijne, międzynarodowe lub własne zasady lub też kombinację różnych standardów, np. jeśli w danych zagadnieniach określony standard zapewni lepszą jakość prezentacji tych informacji. Istotne jest, że jednostka korzystająca z konkretnych standardów ma obowiązek zawarcia w ww. oświadczeniu/sprawozdaniu informacji o tym, jakie standardy, normy lub wytyczne zastosowała.

POZOSTAŁE ASPEKTY SPRAWOZDAWCZOŚCI NIEFINANSOWEJ

Nie ma obowiązku weryfikacji ww. oświadczenia lub odrębnego sprawozdania przez biegłego rewidenta – nie skorzystano z opcji w dyrektywie umożliwiającej wprowadzenie takiego obowiązku. Biegły rewident będzie mieć jedynie obowiązek poinformowania w sprawozdaniu z badania sprawozdania finansowego, czy jednostka sporządziła oświadczenie lub odrębne sprawozdanie na temat informacji niefinansowych. Analogiczny obowiązek dotyczy oświadczenia lub odrębnego sprawozdania grupy kapitałowej na temat informacji niefinansowych.

Jednostka, która zamiast sporządzenia oświadczenia na temat informacji niefinansowych, które w ramach sprawozdania z działalności byłoby dostępne dla zainteresowanych w KRS, i sporządzi odrębne sprawozdanie na temat informacji niefinansowych, będzie mieć obowiązek zamieszczenia go na swojej stronie internetowej w terminie 6 miesięcy od dnia bilansowego.

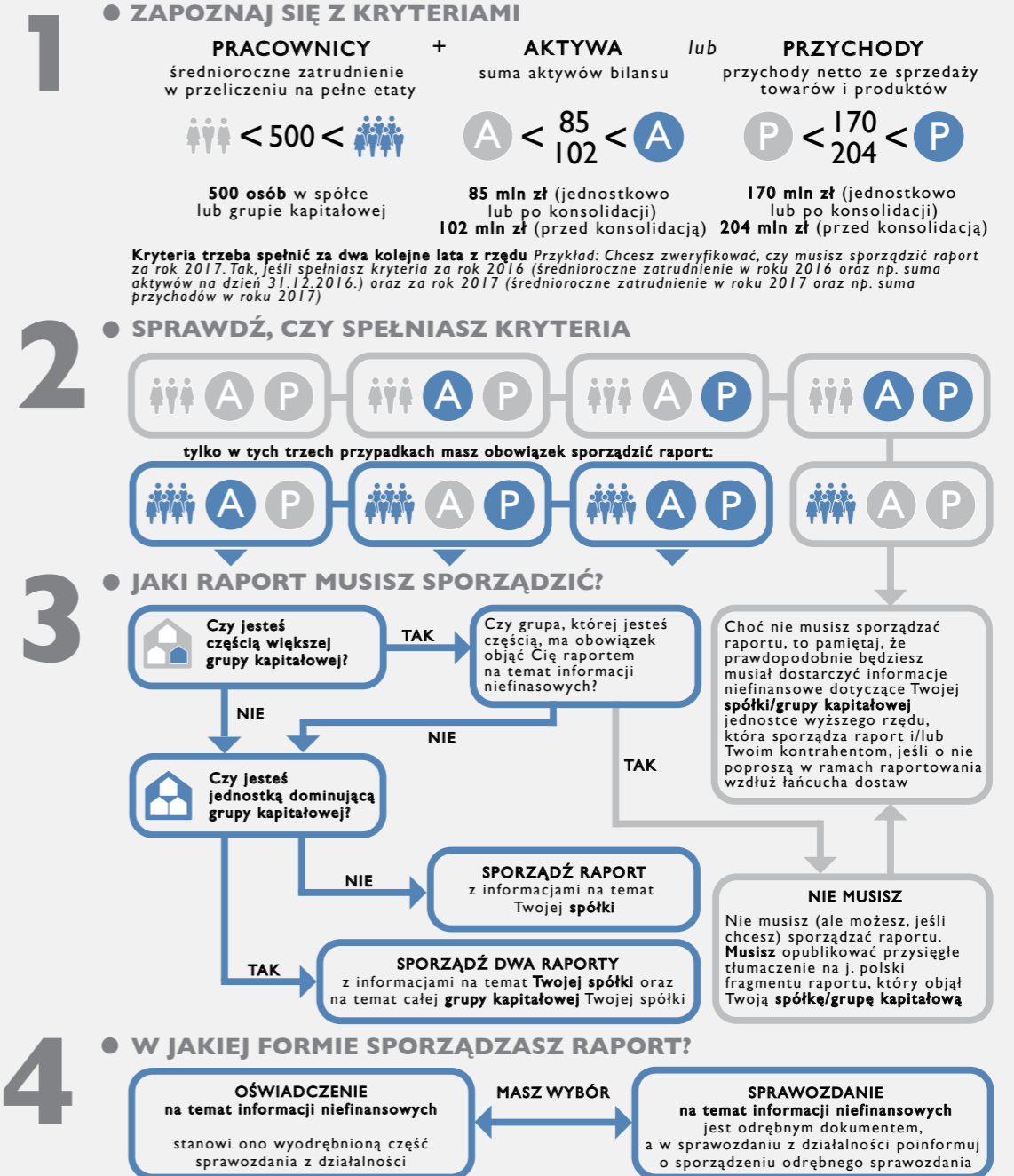
Zgodnie z dyrektywą w pewnych przypadkach jednostki są zwolnione ze sporządzenia rozszerzonej informacji niefinansowej, tj.:

- spółka zależna jest **zwolniona ze sporządzenia jednostkowego oświadczenia nt. informacji niefinansowych**, jeśli spółka dominująca (w tym dominująca wyższego szczebla) mająca siedzibę na terytorium EOG obejmie ją (i jej ew. spółki zależne) skonsolidowanym oświadczeniem na temat informacji niefinansowych (i analogiczne zwolnienie dla spółki dominującej niższego szczebla).
- spółka dominująca niższego szczebla jest **zwolniona ze sporządzenia oświadczenia grupy nt. informacji niefinansowych**, jeśli spółka dominująca wyższego szczebla mająca siedzibę na terytorium EOG obejmie ją (i jej ew. spółki zależne) skonsolidowanym oświadczeniem (lub sprawozdaniem) na temat informacji niefinansowych.

Powyższy ogólny materiał nie oddaje w pełni wszystkich zagadnień związanych z nowymi przepisami ustawy o rachunkowości wprowadzającymi rozszerzone raportowanie niefinansowe, dlatego warto zapoznać się także z bardziej szczegółowymi materiałami dostępnymi na stronie MF (www.mf.gov.pl, zakładka: **Działalność, podzakładka: Rachunkowość** – link: **Najczęściej zadawane pytania - Raportowanie informacji niefinansowych i o polityce różnorodności**).

Spośród pytań skierowanych przez zainteresowane podmioty do MF w związku z nowymi przepisami warto podać dla przykładu następujące pytanie i odpowiedź MF: *Czy jeżeli jednostka dominująca jest objęta obowiązkiem raportowania niefinansowego, to jej wszystkie jednostki zależne też muszą sporządzać swoje oświadczenia (lub odrębne sprawozdania) na temat informacji niefinansowych?*

— Nie, jeżeli jednostki zależne same nie spełniają warunków z art. 49b ust. 1 UoR, tj. nie są największymi z dużych jednostek zainteresowania publicznego. Będą natomiast przypadki, że obowiązkiem raportowania informacji niefinansowych na poziomie jednostkowym będą objęte zarówno jednostka dominująca, jak i jej niektóre lub wszystkie jednostki zależne, ponieważ każda z nich będzie samodzielnie spełniać kryteria z art. 49b ust. 1 UoR.

Obowiązki wynikające z dyrektywy 2014/95/UE implementowanej do polskiego prawa ustawą z dn. 15 grudnia 2016 r. (Dz.U. z 2017 r. poz. 61)

Wydawca: Stowarzyszenie Emitentów Giełdowych (członek European Issuers) i Fundacja Standardów Raportowania, Niniejsza infografika ma charakter informacyjno-edukacyjny, autorzy nie ponoszą odpowiedzialności za decyzje podjęte na podstawie zawartych w niej treści. Infografika jest dostępna na licencji Creative Commons Uznanie autorstwa - Użycie niekomercyjne - Bez utworów zależnych 4.0 Międzynarodowe. Treść licencji jest dostępna na stronie <http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/4.0/>

RAPORTOWANIE INFORMACJI NIEFINANSOWYCH: CO TRZEBA RAPORTOWAĆ?

Opracowanie infografiki: Piotr Biernacki, Mirosław Kachniewski. Design by: theideacraft.com

1. OŚWIADCZENIE NA TEMAT INFORMACJI NIEFINANSOWYCH

- 1. MODEL BIZNESOWY** Zwięzły opis modelu biznesowego jednostki
- 2. WSKAŹNIKI** Kluczowe niefinansowe wskaźniki efektywności związane z działalnością jednostki
- 3. POLITYKI** Opis polityk stosowanych przez jednostkę w odniesieniu do: **zagadnień społecznych, pracowniczych, środowiska naturalnego, poszanowania praw człowieka oraz przeciwdziałania korupcji** oraz opis rezultatów stosowania tych polityk
- 4. PROCEDURY** Opis procedur należytej staranności, jeśli spółka je stosuje w ramach polityk, o których mowa w pkt 3
- 5. RYZYKA** Opis istotnych ryzyk związanych z działalnością jednostki mogących wywierać niekorzystny wpływ na zagadnienia, o których mowa w pkt 3, w tym ryzyk związanych z produktami spółki lub jej relacjami z otoczeniem zewnętrznym, w tym z kontrahentami, a także opis zarządzania tymi ryzykami

Art. 49b, ust. 2 ustawy z dnia 29 września 1994 r. o rachunkowości, zmienionej ustawą z dnia 15 grudnia 2016 r. (Dz. U. z 2017 r. poz. 61)

2. ZAGADNIENIA NIEFINANSOWE

<p>PRACOWNICZE</p> <ul style="list-style-type: none"> Kwestie różnorodności pod względem wieku, płci, orientacji seksualnej, wyznawanej religii, niepełnosprawności itp. Kwestie partycypacji (uczestnictwo i zaangażowanie pracowników) Warunki zatrudnienia i pracy Stosunki ze związkami zawodowymi oraz poszanowanie prawa wolności do zrzeszania się Zarządzanie kapitałem ludzkim Zarządzanie ścieżkami kariery i rekrutacja Systemy szkolenia / edukacji Zdrowie i bezpieczeństwo w pracy 	<p>SPOŁECZNE</p> <ul style="list-style-type: none"> Stosunki z Klientami (konsumentami) Monitoring poziomu satysfakcji Informacje na temat możliwego wpływu produktów na zdrowie i bezpieczeństwo Odpowiedzialne prowadzenie marketingu i badań Stosunki ze społecznościami 	<p>ŚRODOWISKO NATURALNE</p> <ul style="list-style-type: none"> Zagadnienia środowiska naturalnego: Kontrola i zapobieganie zanieczyszczeniom Wpływ na środowisko wynikający ze zużycia energii Bezpośrednie i pośrednie emisje do atmosfery Ochrona bioróżnorodności i źródeł wody Zarządzanie odpadami Wpływ na środowisko wynikający z transportu Wpływ na środowisko będący skutkiem używania usług i produktów oraz ich likwidacji
<p>POSZANOWANIE PRAW CZŁOWIEKA</p> <ul style="list-style-type: none"> Oczekiwania spółki odnośnie poszanowania praw człowieka stawiane pracownikom i partnerom biznesowym Zakres praw człowieka, w szczególności np. praw pracowników, osób zatrudnionych na czas określony, dzieci, społeczności rdzennych, właścicieli niewielkich gospodarstw rolnych, migrantów, rodzin pracowników Metody zapobiegania łamaniu praw człowieka, w tym przez partnerów biznesowych Metody zapewnienia naprawy i wynagrodzenia w sytuacjach, gdy doszło do złamania praw człowieka 	<p>PRZECIWDZIAŁANIE KORUPCJI</p> <ul style="list-style-type: none"> Polityki, procedury, narzędzia i systemy zarządcze zapobiegające występowaniu przypadków korupcji i łapownictwa Szkolenia i edukacja w tym zakresie Funkcjonowanie mechanizmu sygnalistów 	<p>ŁAŃCUCH DOSTAW</p> <p>Łańcuch dostaw w treści ustawy przywołany jest określeniem "relacje z otoczeniem zewnętrznym, w tym z kontrahentami".</p> <ul style="list-style-type: none"> Przedstawienie co najmniej podstawowych informacji o konstrukcji i strukturze łańcucha dostaw oraz o znaczeniu informacji niefinansowych z niego pochodzących Jeśli uznane to byłoby za istotne, należy podać informacje, które pozwolą ocenić, w jaki sposób i w jakim stopniu łańcuch dostaw wpływa na rozwój, wydajność i pozycję spółki oraz wywierany przez nią wpływ
<p>KLUCZOWE / ISTOTNE</p> <p>Spółka musi zbadać istotność poszczególnych zagadnień niefinansowych, a to oznacza:</p> <ul style="list-style-type: none"> czy dane zagadnienie niefinansowe istotnie wpływa na spółkę czy spółka wpływa istotnie na dane zagadnienie <p>Istotność informacji należy oceniać w kontekście, a zatem analizę należy przeprowadzić nie tylko z punktu widzenia spółki, ale też jej różnych grup interesariuszy</p>		

Obowiązki wynikające z dyrektywy 2014/95/UE implementowanej do polskiego prawa ustawą z dn. 15 grudnia 2016 r. (Dz.U. z 2017 r. poz. 61)

Wydawca: Stowarzyszenie Emitentów Giełdowych (członek European Issuers) i Fundacja Standardów Raportowania. Niniejsza infografika ma charakter informacyjno-edukacyjny, autorzy nie ponoszą odpowiedzialności za decyzje podjęte na podstawie zawartych w niej treści. Infografika jest dostępna na licencji Creative Commons Uznanie autorstwa - Użycie niekomercyjne - Bez utworów zależnych 4.0 Międzynarodowe. Treść licencji jest dostępna na stronie <http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/4.0/>

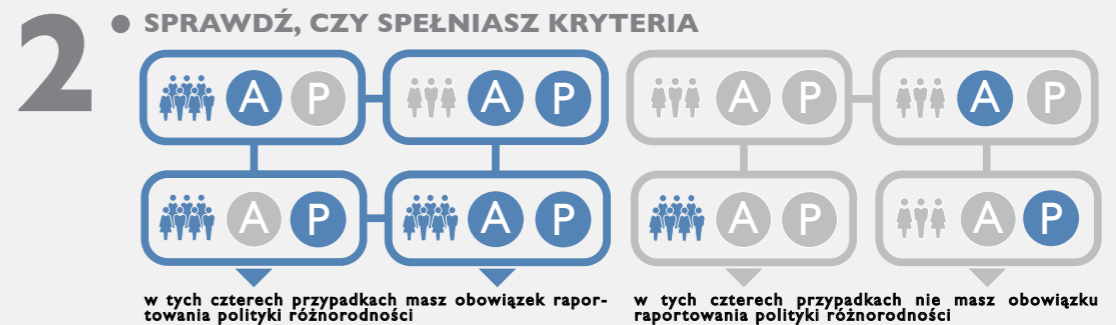
RAPORTOWANIE POLITYKI RÓŻNORODNOŚCI. KTO I CO MUSI RAPORTOWAĆ?

Opracowanie infografiki: Piotr Biernacki, Mirosław Kachniewski. Design by: theideacraft.com

1. ZAPOZNAJ SIĘ Z KRYTERIAMI

<p>PRACOWNICY</p> <p>średnioroczne zatrudnienie w przeliczeniu na pełne etaty</p> <p> < 250 < </p> <p>250 osób w spółce</p>	<p>AKTYWA</p> <p>suma aktywów bilansu</p> <p>A < 85 < A</p> <p>85 mln zł (jednostkowo)</p>	<p>PRZYCHODY</p> <p>przychody netto ze sprzedaży towarów i produktów</p> <p>P < 170 < P</p> <p>170 mln zł (jednostkowo)</p>
--	---	--

Dowolne dwa kryteria trzeba spełnić za dwa kolejne lata z rzędu. Przykład: Chcesz zweryfikować, czy musisz raportować politykę różnorodności za rok 2017. Tak, jeśli spełniasz kryteria za rok 2016 (np. suma przychodów w roku 2016 oraz np. suma aktywów na dzień 31.12.2016.) oraz za rok 2017 (np. średnioroczne zatrudnienie w roku 2017 oraz np. suma przychodów w roku 2017)

Obowiązki wynikające z dyr. 2014/95/UE implementowanej rozporządzeniem Ministra Finansów z 25 maja 2016 r. (Dz.U. z 2016 r. poz. 860)

Wydawca: Stowarzyszenie Emitentów Giełdowych (członek European Issuers) i Fundacja Standardów Raportowania. Niniejsza infografika ma charakter informacyjno-edukacyjny, autorzy nie ponoszą odpowiedzialności za decyzje podjęte na podstawie zawartych w niej treści. Infografika jest dostępna na licencji Creative Commons Uznanie autorstwa - Użycie niekomercyjne - Bez utworów zależnych 4.0 Międzynarodowe. Treść licencji jest dostępna na stronie <http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/4.0/>

STANDARZY RAPORTOWANIA

NAZWA STANDARDU	WŁAŚCICIEL	ADRESACI	ZAKRES	DOSTĘPNOŚĆ
	Kto jest twórcą, właścicielem?	Z myślą o kim był tworzony?	Co obejmuje?	Czy jest odpłatny? Czy jest w języku polskim?
GRI Sustainability Reporting Guidelines (GRI Standards/ GRI G4)	Global Reporting Initiative (GRI)	Biznes, agendy rządowe, miasta, organizacje społeczne, edukacyjne, niezależnie od wielkości i branży.	Raportujący mają do dyspozycji szereg materiałów: przewodnik po wytycznych, materiały edukacyjne oraz specjalne suplementy dedykowane wybranym branżom (np. finansowej). Zawierają one zasady raportowania, prezentują proces oraz oferują ponad 80 uniwersalnych wskaźników. Ponadto strona internetowa GRI zawiera kilkadziesiąt tysięcy raportów.	Wytyczne są bezpłatne i dostępne w języku angielskim. W języku polskim dostępna jest wersja GRI G4 Wytycznych, która będzie obowiązywała do połowy 2018 roku.
Communication on Progress (COP)	UN Global Compact	System raportowania został stworzony z myślą o sygnatariuszach 10 Zasad Global Compact. Mogą nimi zostać organizacje zatrudniające co najmniej 10 pracowników, reprezentujące różne sektory biznes, samorząd, organizacje społeczne.	System obejmuje prezentację postępów organizacji w zakresie wdrażania 10 zasad Global Compact, które odnoszą się do kwestii środowiskowych, pracowniczych i etyki. Raportujący mają do dyspozycji przewodnik i materiały w języku angielskim.	Zasady Global Compact są dostępne bezpłatnie w języku polskim. Natomiast materiały dla raportujących jak formularz raportu są dostępne bezpłatnie w języku angielskim.
International Integrated Reporting Framework	International Integrated Reporting Council (IIRC)	Przedsiębiorstwa.	IIRC proponuje filozofię integracji sprawozdawczości finansowej i pozafinansowej w firmach. Prezentuje on proces raportowania (zbieżny do GRI) oraz opis przedsiębiorstwa (zbieżny ze wskaźnikami profilowymi GRI). Ten standard proponuje również podział raportu na konkretne obszary.	Bezpłatne, w języku angielskim.
Guidance on Corporate Responsibility Indicators in Annual Reports	UNCTAD – Konferencja Narodów Zjednoczonych ds. Handlu i Rozwoju	Przedsiębiorstwa.	Standard zawiera wskazówki dotyczące uwzględniania informacji z zakresu zrównoważonego rozwoju z raportach rocznych. Główna część standardu poświęcona jest opisowi 16 wskaźników, które dotyczą następujących zagadnień: handel i inwestycje, tworzenie miejsc pracy i praktyki pracownicze, technologia i rozwój pracowników, BHP, finansowanie rządu i lokalnych społeczności, korupcja.	Wytyczne dostępne są bezpłatnie w języku angielskim.
KPIs for ESG	European Federation of Financial Analysts Societies (EFFAS) oraz DVFA Society of Investment Professionals in Germany	Wytyczne zostały opracowane dla wszystkich podmiotów, ze szczególnym uwzględnieniem spółek notowanych na giełdach lub emitujących obligacje.	Wytyczne zawierają ogólne rekomendacje dotyczące raportowania danych środowiskowych, społecznych i ładu korporacyjnego, ich prezentacji oraz struktury, jak również minimalne wymagania dotyczące treści, które powinny być ujawniane przez raportujące podmioty. Dodatkowo wytyczne określają szczegółowe wskaźniki, które zaprezentowano w podziale na 114 podsektorów (określonych w ICB – Industry Classification Benchmark).	Wytyczne dostępne są bezpłatnie w języku angielskim.

ZALETY	BRANŻA	OBSZAR WSKAZANY W UoR	Gdzie mogę znaleźć więcej informacji
Kiedy warto po niego sięgnąć?	Czy dotyczy specyficznej branży?	Do jakich obszarów raportowania wymienionych przez Ustawę o rachunkowości (art. 49b) się odnosi?	
Wytyczne GRI należą do najbardziej popularnych wytycznych raportowania niefinansowego. Umożliwiają elastyczne dostosowanie do potrzeb raportującej organizacji. Ułatwiają organizację raportowania, ponieważ prezentują proces raportowania. Zawierają również konkretne wskaźniki. Wybrane branże dysponują dodatkowymi suplementami sektorowymi ułatwiającymi przygotowanie raportów dla organizacji operujących w wybranych sektorach. Wytyczne są również spójne z innymi ważnymi standardami i inicjatywami jak np. UN Global Compact, norma ISO26000, International Integrated Reporting Framework.	Wytyczne są uniwersalne i mogą być stosowane w każdej organizacji, nie tylko w biznesie, ale również w administracji publicznej czy organizacjach społecznych.	Wymaga prezentacji podejścia do zarządzania (polityk) oraz wskaźników wynikowych. Zawiera wskaźniki, które odnoszą się do wskazanych następujących obszarów, tj: • kwestie środowiskowe; • kwestie społeczne i pracownicze; • prawa człowieka; • przeciwdziałanie korupcji.	www.global-reporting.org
Zasady są uniwersalne i spójne z wytycznymi GRI. Nie zawierają wskaźników, ale mogą pomóc w podejściu do raportowania organizacji. Przydatne szczególnie dla mniejszych organizacji.	Communication on Progress dotyczą sygnatariuszy Zasad Global Compact. Ale każdy może skorzystać z tego systemu raportowania.	Odnosi się do następujących kwestii: • kwestie środowiskowe; • kwestie pracownicze i w tym kontekście prawa człowieka • przeciwdziałanie korupcji i łapownictwu By wypełnić wszystkie wytyczne dyrektywy COP będzie wymagał uzupełnień.	www.unglobalcompact.org/participation/report
IIRC nie proponuje własnego zestawu wskaźników do raportowania, podkreśla, że przedsiębiorstwo może skorzystać z istniejących krajowych i międzynarodowych regulacji i wytycznych zarówno dotyczących danych finansowych jak i pozafinansowych. IIRC szczegółowo określa siedem elementów, z których powinien składać się raport zintegrowany. Standard warty uwagi dla organizacji publikujących już raporty finansowe i raporty CSR.	Dotyczy przede wszystkim przedsiębiorstw. Szczególnie odpowiada na potrzeby inwestorów.	Zawiera ogólną filozofię i idee kapitałów, z których trzy tj. zasoby ludzkie, relacje społeczne i zasoby naturalne odnoszą się do następujących obszarów ustawy • kwestie środowiskowe; • kwestie pracownicze i społeczne, w tym prawa człowieka.	http://integratedreporting.org/resource/international-ir-framework/
Standard zawiera jasno sformułowane rekomendacje, jak wzbogacić raporty roczne o dane z zakresu zrównoważonego rozwoju. Zestaw wskaźników jest ograniczony jednak dotyczą one wielu ważnych zagadnień. Opisano kryteria doboru wskaźników, które pomogą organizacji raportującej w doborze treści.	Wytyczne są uniwersalne i mogą być stosowane przez wszystkie branże.	• kwestie społeczne i pracownicze; • przeciwdziałanie korupcji	http://unctad.org/en/docs/iteteb20076_en.pdf
Zaletą wytycznych jest zaprezentowanie wskaźników w podziale na podsektory, dzięki czemu każdy podmiot może znaleźć treści dostosowane do swojej specyfiki. Wskaźniki zaprezentowano w podziale na trzy poziomy raportowania, od najbardziej podstawowych do zaawansowanych.	Wskaźniki raportowania zaprezentowano w podziale na branże, jednak w zestawieniu ujęto 114 podsektorów.	Zawiera wskaźniki, które odnoszą się do wskazanych w ustawie obszarów, tj: • kwestie środowiskowe; • kwestie społeczne i pracownicze; • prawa człowieka; • przeciwdziałanie korupcji.	www.efas-esg.com/?page_id=206

NAZWA STANDARDU	WŁAŚCICIEL	ADRESACI	ZAKRES	DOSTĘPNOŚĆ
	Kto jest twórcą, właścicielem?	Z myślą o kim był tworzony?	Co obejmuje?	Czy jest odpłatny? Czy jest w języku polskim?
Model Guidance on Reporting ESG Information to Investors	Sustainable Stock Exchanges Initiative	Giełdy papierów wartościowych na całym świecie	Dokument zawiera wytyczne dla giełd, które mają pomóc im w samodzielnym stworzeniu ram dla notowanych podmiotów w odniesieniu do raportowania danych środowiskowych, społecznych i ładu korporacyjnego. Istotną ich częścią są wskazówki dla firm w zakresie procesu raportowania pozafinansowego, doboru odpowiedniej formy publikacji i zestawu wskaźników.	Bezpłatnie w języku angielskim.
Ramy sprawozdawczości zgodnej z Wytycznymi ONZ dotyczącymi biznesu i praw człowieka	Wytyczne zostały opracowane w ramach Human Rights Reporting and Assurance Frameworks Initiative (RAFI) będącej wspólną inicjatywą organizacji międzynarodowej Shift i firmy doradczej Mazars	Przedsiębiorstwa bez względu na ich wielkość, lokalizację, sektor, rodzaj działalności.	Na UN Guiding Principles Reporting Framework składa się zestaw 31 pytań, na które przedsiębiorstwo udziela odpowiedzi. Wytyczne zawierają wskazówki jak odpowiedzieć na te pytania w sposób adekwatny i dostarczający istotnych informacji odnoszących się do polityki firmy w zakresie praw człowieka, procedur i zachowania. Przedsiębiorstwa mogą korzystać z dwóch dokumentów: • zestaw pytań UN Guiding Principles Reporting Framework wraz z zasadami dotyczącymi raportowania; • UN Guiding Principles Reporting Framework wraz z przewodnikiem dotyczącym ich stosowania.	Ramy sprawozdawczości są dostępne bezpłatnie w języku angielskim. W języku polskim dostępne są Ramy sprawozdawczości zgodnej z wytycznymi ONZ dotyczącymi biznesu i praw człowieka zawierające zasady i zestaw pytań.
Carbon Disclosure Project (CDP)	Carbon Disclosure Project (CDP)	Użytkownikami raportów CDP są globalni inwestorzy - obecnie członkami CDP jest ponad 822 inwestorów. Według CDP obecnie repozytorium emisji obejmuje ok. 26% całości emisji CO ₂ pochodzenia ludzkiego (antropogenic emission).	CDP zawiera wskaźniki pogrupowane w 4 programy: zmiany klimatu, zużycie wody, deforestacja i łańcuchy dostaw. Najbardziej rozpoznany jest program dotyczący zmian klimatu - obejmujący bazę dotyczącą wielkości emisji oraz podejmowanych działań mających na celu redukcję emisji w ponad 5000 firm z całego świata.	
Greenhouse Gas Protocol (GHG Protocol) Corporate Standard	World Resources Institute (WRI) i World Business Council on Sustainable Development (WBCSD).	Firmy, instytucje, jak również miasta pragnące raportować wg uznanych światowych standardów w zakresie emisji CO ₂ .	Emisje bezpośrednie CO ₂ związane ze zużyciem paliw kopalnych i emisje pośrednie CO ₂ związane ze zużyciem energii oraz transportem. Standardy również obejmują wskaźniki emisji dla innych niż CO ₂ substancji mających wpływ na globalne ocieplenie - posiadające tzw CO ₂ ekwiwalent tj. metan.	Informacje o Zasadach raportowania są dostępne bezpłatnie w języku angielskim.
Principles for Responsible Investment	UN PRI	Inwestorzy instytucjonalni, sygnatariusze inicjatywy UN PRI, na którą składa się 6 zasad dotyczących odpowiedzialnego inwestowania.	Wytyczne zawierają szereg rekomendacji odnośnie włączenia kwestii społecznych, środowiskowych i ładu korporacyjnego w praktyki inwestycyjne. Zawarto w nich wskaźniki wyników, z których ok. 44% ma charakter obowiązkowy i musi być regularnie upubliczniana przez sygnatariuszy.	Wytyczne dostępne są bezpłatnie w języku angielskim.
Wytyczne OECD dla przedsiębiorstw wielonarodowych	Organizacja Współpracy Gospodarczej i Rozwoju (Organization for Economic Co-operation and Development, OECD)	Przedsiębiorstwa wielonarodowe, w tym spółki lub inne podmioty utworzone w kilku państwach umożliwiające im koordynację działań.	Wytyczne nie stanowią standardu raportowania, ale dotyczą odpowiedzialnego postępowania przedsiębiorstw. Firmy powinny przestrzegać prawa krajowego oraz aspektów zrównoważonego rozwoju i społecznej odpowiedzialności w następujących obszarach: • ujawnianie informacji • prawa człowieka • zatrudnienie i stosunki pracownicze • środowisko naturalne • zwalczanie korupcji • interesy konsumenckie • nauka i technologia • konkurencja • opodatkowanie	Standard dostępny nieodpłatnie, również w języku polskim.

ZALETY	BRANŻA	OBSZAR WSKAZANY W UoR	Gdzie mogę znaleźć więcej informacji
Kiedy warto po niego sięgnąć?	Czy dotyczy specyficznej branży?	Do jakich obszarów raportowania wymienionych przez Ustawę o rachunkowości (art. 49b) się odnosi?	
Dokument skierowany jest do giełd, jednak zawiera ogólne rekomendacje dotyczące ujawniania danych pozafinansowych, które mogą być pomocne wszystkim raportującym.	Wytyczne skierowane są do giełd jednak mogą być pomocne wszystkim podmiotom notowanym na giełdach.	<ul style="list-style-type: none"> • kwestie środowiskowe; • kwestie społeczne i pracownicze; • prawa człowieka; • przeciwdziałanie korupcji. 	www.sseinitiative.org
Wytyczne zawierają informacje przybliżające przedsiębiorstwom problematykę praw człowieka i jej złożoność. Pytania zawarte w standardzie umożliwiają z jednej strony napisanie osobnego sprawozdania dot. poszanowania praw człowieka przez przedsiębiorstwo a z drugiej strony ułatwiają też zebranie informacji, które są niezbędne, by rzetelnie raportować w zakresie praw człowieka niezależnie od typu sprawozdania w jakim te informacje zostaną przedstawione. Warto sięgnąć po te wytyczne, gdy firma podejmuje próbę raportowania w zakresie praw człowieka samodzielnie albo w ramach zbierania informacji do raportów tworzonych na podstawie innych wytycznych jak np. GRI G4.	Wytyczne odnoszą się do wszystkich typów przedsiębiorstw.	Wytyczne przede wszystkim odnoszą się do praw człowieka. W ich kontekście ujmują również: <ul style="list-style-type: none"> • kwestie społeczne i pracownicze • pośrednio także kwestie dot. ochrony środowiska i przeciwdziałanie korupcji. 	www.ungpre-reporting.org www.pihrb.org
Raportowanie w ramach systemu jest dobrowolne i bezpłatne. Odpłatny jest udział dla inwestorów korzystających z danych i raportów przygotowywanych przez CDP. CDP stosuje zasady wyliczania emisji określone w Greenhouse Gas Protocol (GHG Protocol) Corporate Standard.	Wytyczne raportowania są uniwersalne i mogą być stosowane przez wszystkie branże.	Kwestie środowiskowe	www.cdproject.net
Zasady raportowania CO ₂ są powszechnie stosowane i uznane. Ich zastosowanie pozwala na benchmarki organizacji oraz śledzenie trendów w zakresie emisji bezpośrednich oraz emisji pośrednich jak również w analizie emisji CO ₂ w łańcuchu dostaw.	Wytyczne są uniwersalne i mogą być stosowane przez wszystkie rodzaje organizacji, branż jak również miasta.	Kwestie środowiskowe	www.ghgprotocol.org
Wytyczne pomagają inwestorom oraz akcjonariuszom w zrozumieniu powiązań pomiędzy wykonywanymi przez nich zadaniami a zrównoważonym rozwojem. Globalnie wytyczne podpisało ponad 1300 podmiotów.	Wytyczne dotyczą zasad odpowiedzialnego inwestowania, skierowane są więc do instytucji inwestujących swoje środki.	Kwestie środowiskowe Kwestie społeczne i pracownicze Prawa człowieka Przeciwdziałanie korupcji.	www.unpri.org
Wytyczne są uniwersalne i mogą być stosowane przez wszystkie branże, w tym także firmy sektora MŚP. Mogą wspomóc identyfikację obszarów raportowania.	Przedsiębiorstwa wielonarodowe, w tym spółki lub inne podmioty utworzone w kilku państwach umożliwiające im koordynację działań.	<ul style="list-style-type: none"> • kwestie środowiskowe; • kwestie społeczne i pracownicze; • prawa człowieka; • przeciwdziałanie korupcji. 	www.mr.gov.pl

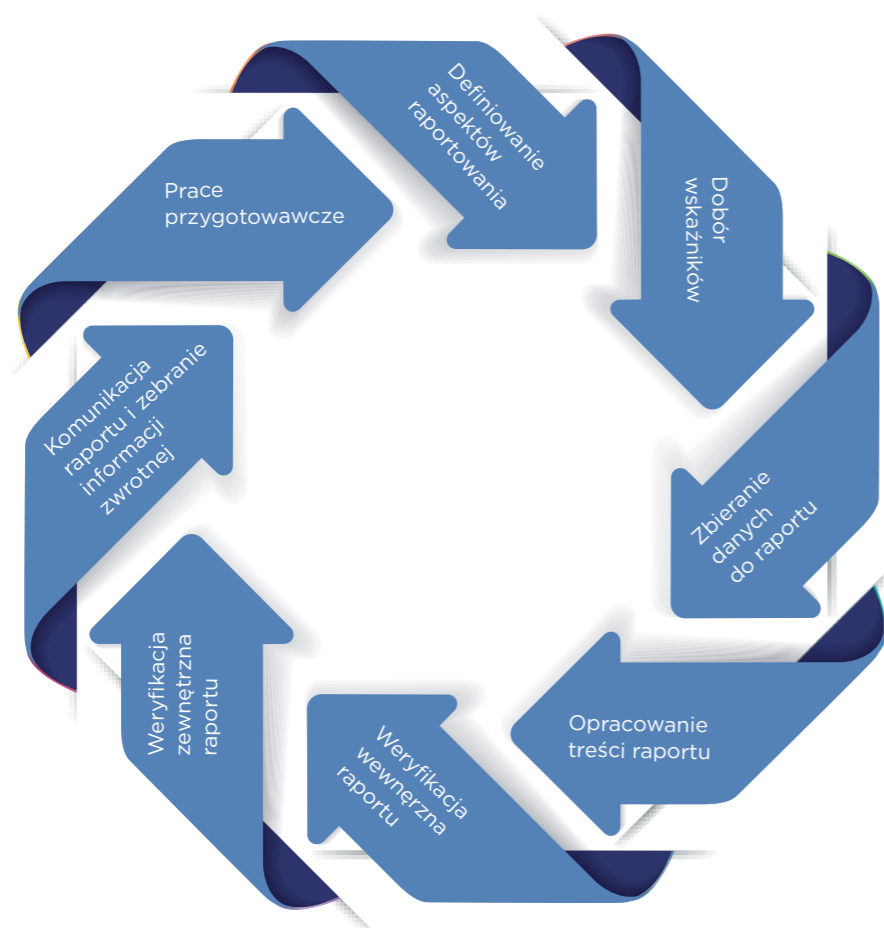
NAZWA STANDARDU	WŁAŚCICIEL	ADRESACI	ZAKRES	DOSTĘPNOŚĆ
	Kto jest twórcą, właścicielem?	Z myślą o kim był tworzony?	Co obejmuje?	Czy jest odpłatny? Czy jest w języku polskim?
PN-ISO 26000:2012 dotyczące społecznej odpowiedzialności	Międzynarodowy Komitet Normalizacyjny (ISO)	Przedsiębiorstwa, organizacje non-profit, administracja, organizacje pracodawców, związki zawodowe. Niezależnie od wielkości czy branży.	Norma nie jest certyfikowana. ISO 26000 jest rodzajem przewodnika po CSR zawierającym m.in. opisy różnych aspektów społecznej odpowiedzialności oraz przykłady działań pożądanych w 7 obszarach: <ul style="list-style-type: none"> • ład organizacyjny • prawa człowieka • praktyki w miejscu pracy • środowisko naturalne • uczciwe praktyki operacyjne • zagadnienia konsumenckie • zaangażowanie społeczne i rozwój społeczności lokalnej 	Norma dostępna odpłatnie, również w języku polskim.
System Ekozarządzania i Audytu (Eco-Management and Audit Scheme, EMAS)	Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady 1221/2009 z 25.11.2009 ws. dobrowolnego udziału organizacji w systemie ekozarządzania i audytu we wspólnocie (EMAS)	Przedsiębiorstwa, instytucje, organizacje i urzędy.	to unijny system, w którym dobrowolnie mogą uczestniczyć różne organizacje (przedsiębiorstwa, instytucje, organizacje, urzędy). Głównym założeniem systemu jest wyróżnienie tych organizacji, które wychodzą poza zakres minimalnej zgodności z przepisami i ciągle doskonalą efekty swojej działalności środowiskowej. Organizacja, która chce zarejestrować się w systemie EMAS musi wdrożyć system zarządzania środowiskowego (SZŚ) zgodnie z wymaganiami normy ISO 14001 i dodatkowo opublikować deklarację środowiskową zweryfikowaną przez niezależnego, akredytowanego weryfikatora środowiskowego.	Wdrożenie SZŚ zgodnego z Rozporządzeniem EMAS nie jest odpłatne. Rozporządzenie jest dostępne w języku polskim i angielskim. Aby jednak dokonać rejestracji wdrożonego systemu w rejestrze unijnym konieczne jest przeprowadzenie zewnętrznej weryfikacji przez niezależnego audytora, posiadającego właściwe akredytacje - koszty takiej weryfikacji są ustalane indywidualnie i zależą przede wszystkim od wielkości firmy, eksploatowanych instalacji oraz liczby pracowników.
Trójstronna deklaracja zasad Dotyczących przedsiębiorstw wielonarodowych i polityki społecznej	MOP (Międzynarodowa Organizacja Pracy)	Adresatami deklaracji są korporacje międzynarodowe, rządy, organizacje pracodawców i pracowników.	Deklaracja zawiera wytyczne w takich obszarach jak: zatrudnienie, rozwój, warunki pracy oraz bytowe, jak również stosunki pomiędzy pracodawcą a pracownikami. Jej postanowienia zostały oparte na międzynarodowych konwencjach i rekomendacjach dotyczących obszaru pracowniczego.	Bezpłatny. Dostępny w języku angielskim i polskim.
Standard Informacji Niefinansowej (SIN)	Fundacja Standardów Raportowania	Adresatami są spółki giełdowe oraz inne przedsiębiorstwa	Składa się z części podstawowej oraz aneksów. Część podstawowa zawiera wskazówki dla raportujących oraz przykładowe wskaźniki skategoryzowane w 27 zakresach podzielonych na trzy grupy (zagadnienia zarządcze, środowiskowe oraz społeczne i pracownicze). Aneksy zawierają dodatkowy opis obszarów podlegających raportowaniu, interpretacje prawne dyrektywy 2014/95/UE i ustawy o rachunkowości, matrycę potencjalnej istotności zagadnień niefinansowych w poszczególnych branżach oraz wskazówki odnośnie ustalania istotności zagadnień i grup interesariuszy oraz znaczenia mierników z punktu widzenia uczestników rynku kapitałowego.	Ogłoszenie standardu: X 2017 r.; standard dostępny bezpłatnie w języku polskim, planowane jest tłumaczenie na j. angielski.

ZALETY	BRANŻA	OBSZAR WSKAZANY W UoR	
		Kiedy warto po niego sięgnąć?	Czy dotyczy specyficznej branży?
Norma ISO 26000 jest komplementarna z Wytycznymi GRI, które mogą być wykorzystywane do raportowania postępów we wdrażaniu normy. ISO 26000 jest opracowaniem zawierającym szereg wskazówek i przykładów z zakresu CSR, które mogą być podpowiedzią i inspiracją dla organizacji wdrażających założenia normy.	Wytyczne są uniwersalne i mogą być stosowane przez wszystkie branże.	• kwestie środowiskowe; • kwestie społeczne i pracownicze; • prawa człowieka; • przeciwdziałanie korupcji.	http://www.pkn.pl/iso-26000
System EMAS jest najbardziej wiarygodnym spośród obecnie funkcjonujących systemów zarządzania środowiskowego. To jedyny instrument potwierdzający ciągłe doskonalenie efektywności ekologicznej w organizacjach. Rejestracja w systemie daje możliwość znalezienia się w elitarnej grupie instytucji i przedsiębiorstw postrzeganych jako organizacje działające na rzecz ochrony środowiska. Spośród konkretnych korzyści ekonomicznych warto podkreślić: <ul style="list-style-type: none"> • zmniejszenie kosztów działalności poprzez: racjonalne zużycie surowców i materiałów, wzrost efektywności wykorzystania zasobów, redukcję emitowanych zanieczyszczeń i wytwarzanych odpadów, zmniejszenie zapotrzebowania na energię i wodę oraz redukcję kosztów ich zużycia; • prewencyjne podejście do identyfikacji ryzyk środowiskowych, w tym ryzyka wystąpienia awarii, pozwala zminimalizować prawdopodobieństwo nałożenia kar finansowych za naruszenie wymagań prawnych; • uznawany za wystarczający jako forma kowenantu w umowach zapewniających finansowanie przez europejskiej instytucje finansowe np. EBI czy EBOR; • pozytywna weryfikacja zewnętrzna podnosi wiarygodność biznesową firmy wśród inwestorów na rynku europejskim (umożliwia uzyskanie dodatkowych punktów w ratingach CSR). 	System zarządzania środowiskowego zgodny z Rozporządzeniem EMAS można wdrożyć i zweryfikować prowadząc działalność w każdej branży. Aktualnie w rejestrze EMAS prowadzonym w Polsce przez Generalną Dyрекcyjną Ochrony Środowiska zarejestrowanych jest 45 podmiotów z różnych branż.	Kwestie środowiskowe	http://emas.gdos.gov.pl/rejestracja-w-emas
Deklaracja zawiera dosyć ogólne postanowienia, bez wskazania wskaźników wyników, które powinny być raportowane przez organizacje.	Wszystkie podmioty prowadzące swoją działalność biznesową w skali międzynarodowej.	Kwestie społeczne i pracownicze Prawa człowieka	www.mop.pl/html/miedzynarodowe_standardy/deklaracja_trojstronna.html
Standard powstał z myślą o spółkach, które szukają prostych rozwiązań związanych z raportowaniem. Warto po niego sięgnąć by zorientować się w obszarach raportowania.	Standard jest uniwersalny i może być stosowany w wielu branżach.	Odnosi się do następujących kwestii: <ul style="list-style-type: none"> • kwestie środowiskowe; • kwestie pracownicze • prawa człowieka • kwestie społeczne • przeciwdziałanie korupcji 	www.seg.org.pl www.standarty.org.pl

ETAPY RAPORTOWANIA – PRAKTYCZNE WSKAZÓWKI RAPORTUJĄCYCH

Raportowanie danych niefinansowych jest procesem, który można podzielić na kilka etapów. Poniżej wyróżniono najważniejsze z nich. Każdy etap uzupełniono o praktyczne wskazówki raportujących organizacji.

ETAPY RAPORTOWANIA CSR

1. Prace przygotowawcze

- Dobór osób i podmiotów zaangażowanych w proces raportowania
- Szkolenia i edukacja
- Informacje o celach i zasadach raportowania
- Jasny harmonogram prac

Raporty Zintegrowane Grupy ORLEN, publikowane wyłącznie w wersji online, przygotowywane są zgodnie z wytycznymi International Integrated Reporting Council (IIRC) i Global Reporting Initiative (GRI). Prace przygotowawcze rozpoczynają się na pół roku przed planowaną publikacją. W pracach zespołu projektowego, opracowującego content Raportu uczestniczą przedstawiciele blisko 20 obszarów w firmie, między innymi finanse, marketing, IR, ochrona środowiska, BHP czy HR. Projekt koordynowany jest przez Obszar Komunikacji Korporacyjnej. Na etapie początkowym realizacji projektu kluczowe są: wybór zakresu raportowania danych niefinansowych, wybór wykonawcy interaktywnej platformy raportowania, opracowanie struktury graficznej platformy internetowej oraz zbieranie danych i współpraca z wewnętrznymi interesariuszami firmy w Polsce i za granicą. Katarzyna Krzywicka, Starszy specjalista, Zespół Działania Wizerunkowych, PKN ORLEN S.A.

Pomimo doświadczenia nabieranego z roku na rok przez zespół przygotowujący Raport, warto zwrócić uwagę na proces ciągłego doskonalenia, m.in. poprzez regularną organizację szkoleń czy warsztatów, poszerzających wiedzę nt. odrębnych elementów raportowania. Obok funkcji edukacyjnej, pozwalającej pozyskać nową wiedzę na temat złożonego i wieloaspektowego procesu raportowania, tego typu szkolenia systematyzują wiedzę nt. standardów CSR, a także, poprzez zaznajamianie z najnowszymi trendami w raportowaniu, pozwalają unikać powtarzalności, motywując do wprowadzenia zmian w Raporcie, w ujęciu merytorycznym czy też graficznym. Agata Koszarna, Specjalistka ds. CSR, Lubelski Węgiel Bogdanka S.A.

2. Zdefiniowanie aspektów raportowania

- Analiza działań organizacji pod kątem CSR
- Sprawdzenie oczekiwań interesariuszy w kontekście CSR
- Decyzja, które tematy (tzw. aspekty raportowania) są kluczowe dla organizacji

Aspekty raportowania definiujemy słuchając oczekiwań i potrzeb naszych najważniejszych interesariuszy w trakcie spotkań prowadzonych przez zewnętrznych doradców, zgodnie ze stan-

dardem AA1000. Słuchamy głosu interesariuszy również poprzez ankiety. Jedna kierowana jest do pracowników poprzez Intranet, druga udostępniona i komunikowana jest online poprzez zewnętrzne kanały, tj. bankowy blog czy strona bzwbk.pl. Katarzyna Teter, Menedżer ds. społecznej odpowiedzialności biznesu, Bank Zachodni WBK S.A.

Na ten proces złożyły się następujące działania:

- Analiza badań wizerunkowych, informacji medialnych oraz wewnętrzne analizy.
- Ostateczny kształt listy istotnych aspektów raportowania (środowiskowe, społeczne i ekonomiczne) został wypracowany w konsultacji z kadrą zarządzającą PKN ORLEN.
- Następnie do procesu zostali włączeni Interesariusze wewnętrzni i zewnętrzni. Zostali poproszeni o wypełnienie ankiety, których celem było określenie znaczenia poszczególnych aspektów dla Grupy ORLEN i jej otoczenia. Katarzyna Krzywicka, Starszy specjalista, Zespół Działania Wizerunkowych, PKN ORLEN S.A.

Określenie rekomendacji dla Zarządu dotyczące priorytetowych informacji koniecznych do ujęcia w raporcie danych niefinansowych, następuje podczas warsztatów walidacyjnych, w których bierze udział kadra zarządzająca kluczowych jednostek organizacyjnych naszej firmy. Spotkanie ma formę intensywnych jednogodzinnych warsztatów, prezentowane są na nim wnioski z badania opinii interesariuszy na temat banku i jego kluczowych odpowiedzialności. Katarzyna Teter, Menedżer ds. społecznej odpowiedzialności biznesu, Bank Zachodni WBK S.A.

3. Dobór wskaźników

- Wybranie wskaźników, które będą obrazowały każdy z ważnych aspektów raportowania
- Uwzględnienie wymogów ustawowych odnośnie wskaźników

W procesie przygotowywania Raportów zrównoważonego rozwoju CEMEX Polska organizujemy spotkanie z grupą roboczą pracującą przy powstawaniu publikacji. Podczas takiego warsztatu analizujemy treść poprzednich raportów oraz zakres raportowanych wskaźników i wspólnie zastanawiamy się, czy należy uwzględnić dodatkowe aspekty w kolejnym raporcie. Dobór wskaźników jest jedną z kluczowych kwestii w procesie raportowania i zależy nam na jak najlepszym dopasowaniu wskaźników do specyfiki naszej branży i naszego biznesu. Joanna Węgrzynowska, Koordynator zrównoważonego rozwoju, CEMEX Polska

Dobór wskaźników powinien odzwierciedlać to czego oczekują nasi najważniejsi interesariusze, co jest istotne dla naszej organizacji oraz uwzględnić najważniejsze wyzwania dla branży w jakiej działamy. Wcale nie jest tak, że im więcej wskaźników raportujemy, tym lepiej. Powiedziabym nawet, że im mniej, im bardziej są przemyślane, tym nasi interesariusze bardziej się ucieszą, bo raport będzie dotyczył kwestii, które są dla nich najbardziej istotne, ważne i ciekawe. [Katarzyna Nowak, CSR manager, ANG Spółdzielnia](#)

W przypadku Castorama Polska posługiwaliśmy się zarówno wskaźnikami zdefiniowanymi przez Grupę Kingfisher, które służą nam do corocznego raportowania i monitorowania osiągnięć w zakresie realizacji Strategii Odpowiedzialności Społecznej. Zagadnienia przedstawione w naszym pierwszym Raporcie Odpowiedzialności Społecznej za lata 2013-2014, dotyczyły obszarów oddziaływania Spółki na pracowników, otoczenie społeczne, środowisko i rynek. Siedem obszarów nadrzędnych, dla których określono zagadnienia kluczowe wynikało ze Strategii Odpowiedzialności Społecznej Spółek Grupy Kingfisher. Najważniejszym etapem analizy istotności były wewnętrzne konsultacje na poziomie zarządczym Spółki. Zawartość i układ raportu były konsultowane z przedstawicielami kluczowych grup interesariuszy w tym pracowników i organizacji współpracujących z Castorama Polska. [Milena Hagemajer, Koordynator ds. Odpowiedzialności Społecznej, Dział Odpowiedzialności Społecznej, Castorama](#)

4. Zbieranie danych do raportu

- Wyjaśnienie pracownikom jakie dane mają dostarczyć do raportu
- Zebranie danych

Raport zrównoważonego rozwoju CEMEX Polska wydajemy co dwa lata, jednakże dane do naszych raportów zbieramy na bieżąco podsumowując każdy kolejny rok. Z naszych doświadczeń wynika, że podczas zbierania danych warto, aby zespół osób który je opracowuje, dostarczał także materiały źródłowe i dokumenty, na podstawie których przygotowuje dane. Jest to bardzo pomocne w procesie audytu zewnętrznego i weryfikacji publikowanych w raporcie informacji. [Joanna Węgrzynowska, Koordynator zrównoważonego rozwoju, CEMEX Polska](#)

Warto rejestrować nie tylko same dane, ale również to kto je przedstawił, jakie były dokumenty źródłowe, komentarze dotyczące różnic powyżej np. 10% rok do roku. W przypadku zmian w orga-

nizacji, pomoże to nowej osobie zebrać poprawne dane, na których nam zależy. Zbieranie informacji do raportu jest czasochłonne, zdarzają się korekty danych, więc lepiej zarezerwować na to więcej czasu w harmonogramie pracy nad raportem, a na koniec sprawdzić czy dane w różnych miejscach raportu się zgadzają! [Katarzyna Nowak, CSR manager, ANG Spółdzielnia](#)

Sprawne pozyskiwanie danych do Raportu w dużej mierze zależy od opracowania systemu agregowania danych, w tym wyboru odpowiedniego narzędzia. Spółki korzystają z tradycyjnych metod, np. arkuszy MS Excel i mailingu, ale mogą także wdrożyć dedykowane systemy informatyczne, ułatwiające nie tylko zbieranie, ale i analizę danych. Taka zmiana narzędzia powinna być wprowadzana w sposób przemyślany, by pracownicy nie musieli każdorazowo i uczyć się nowych rozwiązań. [Agata Koszarna, Specjalistka ds. CSR, Lubelski Węgiel Bogdanka S.A.](#)

5. Opracowanie treści raportu

- Redakcja treści raportu
- Opracowanie graficzne treści raportu

Proces przygotowania Raportu w wersji online możemy podzielić na następujące etapy: opracowanie struktury merytorycznej raportu oraz architektury serwisu internetowego, opracowanie tekstów i kontentu do narzędzi interaktywnych, implementacja treści do systemu informatycznego w wersjach polskiej i angielskiej, kontrola poprawności zamieszczonych w serwisie tekstów i infografik, koordynacja nagrań video i przygotowania multimediów, audyt danych pozafinansowych. [Katarzyna Krzywicka, Starszy specjalista, Zespół Działania Wizerunkowych, PKN ORLEN S.A.](#)

Dobłą praktyką jest wyznaczenie jednej osoby odpowiedzialnej za zredagowanie treści Raportu – dokument musi być bowiem spójny i łatwy w odbiorze dla czytelnika. Taką osobą może być członek/członkini zespołu odpowiedzialnego za raportowanie lub zewnętrzny ekspert. Ważne by wybrana osoba miała nie tylko odpowiednią wiedzę merytoryczną, ale i tzw. „lekkie pióro”. Pierwsza wersja materiału weryfikowana jest kilkakrotnie pod kątem merytorycznym oraz językowo-gramatycznym, a z każdą kolejną analizą eliminuje się sukcesywnie wszystkie błędy. [Agata Koszarna, Specjalistka ds. CSR, Lubelski Węgiel Bogdanka S.A.](#)

6. Weryfikacja wewnętrzna raportu

- Weryfikacja wewnętrzna raportu (możliwe zaangażowanie audytora wewnętrznego)

Weryfikacja danych do raportu może odbywać się już na etapie ich pozyskiwania. Istotne jest, aby przesyłane dane podparte były materiałem źródłowym, czy też informacją o sposobie pozyskania/wyliczenia wskaźnika. Dzięki temu zespół odpowiedzialny za Raport zminimalizuje ryzyko publikacji błędnych danych, zaś ewentualna późniejsza praca biegłego rewidenta przebiegnie znacznie sprawniej. [Agata Koszarna, Specjalistka ds. CSR, Lubelski Węgiel Bogdanka S.A.](#)

Każdy rozdział raportu, podobnie jak zawarte w nich dane były walidowane zarówno przez zespół tworzący raport po stronie Castorama Polska jak i naszego partnera merytorycznego wspierającego w jego przygotowaniu jak i przeliczania danych na wskaźniki GRI. Wsparcie firmy doradczej gwarantowało nam zapewnienie zgodności z wytycznymi GRI. Dodatkowo, każdorazowo przy przekazywaniu danych zbieranych na potrzeby raportu Grupy, wszystkie wyniki są weryfikowane przez zespół Grupy Kingfisher oraz przez niezależnego, powołanego przez Grupę audytora. Corocznie także, Grupa, aby mieć możliwość wiarygodnej oceny efektywności swoich działań, prowadzi monitoring zmiany wskaźników-porównując wyniki między kolejnymi okresami raportowania. [Milena Hagemajer, Koordynator ds. Odpowiedzialności Społecznej, Dział Odpowiedzialności Społecznej, Castorama](#)

7. Weryfikacja zewnętrzna raportu

- Opcjonalnie – weryfikacja zewnętrzna procesu i/lub poprawności zaraportowania wskaźników przez niezależną stronę trzecią

W naszych raportach staramy się zapewniać transparentność i rzetelność informacji, dlatego decydujemy się na niezależną weryfikację danych. Daje nam to pewność, co do wykładni poszczególnych wskaźników GRI, a także minimalizuje ryzyko popełnienia błędów w raportowanych danych. [Joanna Węgrzynowska, Koordynator zrównoważonego rozwoju, CEMEX Polska](#)

Polityką organizacji jest poddawanie Raportu weryfikacji niezależnych organizacji. Audytor przeprowadza niezależną ocenę wskaźników profilowych i szczegółowych opracowanych zgodnie z Wytycznymi dotyczącymi raportowania GRI G4 wersja podstawowa. W ramach niezależnej oceny przeprowadzane są, między innymi, wywiady

z pracownikami zaangażowanymi w przygotowanie Raportu, przeglądy procesów i systemów dotyczących zbierania i agregowania danych oraz przeglądy dokumentacji. [Katarzyna Krzywicka, Starszy specjalista, Zespół Działania Wizerunkowych, PKN ORLEN S.A.](#)

8. Komunikacja raportu i zebranie informacji zwrotnej

- Zadbanie o to, aby raport dotarł do ważnych dla firmy podmiotów tzw. interesariuszy

Pierwszym odbiorcami naszych raportów są pracownicy, komunikat pojawia się na stronie głównej Intranetu. Tekst wzbogacony jest o video, w tym roku była to wypowiedź prezesa Zarządu. Osoby dostarczające dane do raportu, biorące udział w sesji zdjęciowej, czy inne wybrane grupy pracowników, otrzymują dodatkowo informację mailową. Wydanie raportu komunikujemy na zewnątrz poprzez biuro prasowe, kanały social media tj. Facebook, Twitter, LinkedIn. Informację zwrotną na temat raportu zbieramy rozpoczynając przygotowania do nowego raportu, poprzez ankiety zewnętrzne i wewnętrzne oraz w trakcie sesji dialogowej. [Katarzyna Teter, Menedżer ds. społecznej odpowiedzialności biznesu, Bank Zachodni WBK S.A.](#)

Komunikację raportu na pewno ułatwia dostosowanie jego treści do konkretnych grup odbiorców. Raport do wszystkich interesariuszy, może nie trafić do tych, na których nam najbardziej zależy. Można np. streszczenie raportu lub jego fragment w ciekawej oprawie graficznej dołączać do umów z klientami, przekazywać nowym pracownikom czy wysyłać do partnerów biznesowych. Prosta strona www z raportem ułatwia jego komunikację np. w mediach społecznościowych oraz zbieranie informacji zwrotnej. [Katarzyna Nowak, CSR manager, ANG Spółdzielnia](#)

Firmy, na podstawie mapy Interesariuszy, powinny posiadać bazę kontaktów do reprezentantów każdej z grup, by dostarczyć im raport społeczny niezwłocznie po jego publikacji. Informacje zwrotne, w tym wszelkie uwagi, powinny być skrupulatnie zapisywane, analizowane i uwzględniane przy kolejnych publikacjach. [Agata Koszarna, Specjalistka ds. CSR, Lubelski Węgiel Bogdanka S.A.](#)

AUDYT WEWNĘTRZNY PARTNEREM W RAPORTOWANIU NIEFINANSOWYM

Olga Petelczyc, Wiceprezes Instytutu Auditorów Wewnętrznych

Audyt wewnętrzny może być doskonałym partnerem, który w zależności od potrzeb wspiera organizację w procesie raportowania niefinansowego. Audyt wewnętrzny (AW) doskonale zna organizację, a dzięki swojej niezależności jest w stanie zapewnić wiarygodne, wyselekcjonowane co do istotności informacje odnośnie poziomu ryzyka oraz szans w rozwoju, w tym dostarczyć zapewnienia co do efektywności wybranych przez organizację rozwiązań. W odniesieniu do poziomu dojrzałości organizacji oraz jej potrzeb w obszarze zrównoważonego rozwoju możemy wyróżnić trzy etapy.

	Dojrzałość zrównoważonego rozwoju w organizacji	Orientacja audytu wewnętrznego
Lider	Zrównoważony rozwój wbudowany w strategię organizacji oraz spełnione są wymogi regulacyjne.	Wkład do zintegrowanego raportowania w zakresie zrównoważonego rozwoju w postaci niezależnego przeglądu ładu organizacyjnego, zarządzania ryzykiem i kontroli wewnętrznej.
Dojrzały	Ryzyka zrównoważonego rozwoju są zarządzane oraz spełnione są wymogi regulacyjne.	Ocena ryzyka oraz plan audytu uwzględniają zrównoważony rozwój.
Naśladowca	Wymogi regulacyjne są spełnione.	Obszary zrównoważonego rozwoju zawarte są w zadaniach audytu wewnętrznego.

Źródło: Opracowanie ECIIA „Raportowanie niefinansowe: budowanie zaufania z audytem wewnętrznym”, polskie tłumaczenie IIA Polska marzec 2016 r.

Jak osiągnąć najwyższy poziom rozwoju w tym obszarze? Pierwszy krok to uświadomić sobie istotną rolę Komitetu Audytu i Komitetu Ryzyka, które powinny zapewnić kompleksowość i jednolitość kontroli kluczowych obszarów. Drugi krok to umiejętność korzystania z funkcji audytu wewnętrznego (AW) przez cały rok.

Rola audytu w początkowej fazie raportowania mogłaby polegać m.in. na⁶:

- wyjaśnianiu i szkoleniu w zakresie nowej dyrektywy i holistycznego myślenia,
- zdefiniowaniu zaleceń (analiza luki) do wdrożenia dyrektywy dla Rady lub kierownictwa wyższego szczebla,
- promowaniu koordynacji oraz korzyści skoordynowanego raportowania i zapewniania,

W kolejnych etapach rozwoju systemu w tym przy wdrażaniu holistycznego podejścia, funkcja audytu powinna polegać na:

- ocenie zarządzania ryzykiem w procesach związanych z raportowaniem niefinansowym w ramach rocznego planu audytu,
- określaniu skuteczności i efektywności poszczególnych elementów systemu kontroli,
- ocenie procesu raportowania z uwzględnieniem kwestii kontroli wewnętrznej, ładu organizacyjnego oraz zarządzania ryzyka,
- ocenie ról i obowiązków w organizacji w tym w ramach różnych Komitetów (audytu, ryzyka, etc.),
- doradztwie w zakresie ujednoczenia metodyki oceny ryzyka przez różne funkcje w organizacji, koordynację raportowania oraz śledzenie nieprawidłowości;
- doradztwie w ograniczaniu poziomu szczegółowości w systemie zarządzania ryzykiem o ile jest potrzebne (koncentracja na głównych ryzykach i kluczowych kontrolach).
- formułowaniu zaleceń w celu ograniczenia ryzyka niepoprawności danych, a także w celu ochrony oraz tworzenia wartości organizacji.

Dzięki takiemu podejściu Rada Nadzorcza, w tym Komitet Audytu otrzymają racjonalne potwierdzenie wiarygodności informacji stanowiących podstawę podejmowania decyzji oraz informacje czy ryzyka w procesach, których raportowanie dotyczy są w odpowiedni sposób minimalizowane do poziomu apetytu na ryzyko określonego przez organizację.

AW powinien być gotowy sprostać nowym/nieszablonowym zadaniom i być otwarty na wszystko, co wykracza poza standardowe ramy działania. Oczywiście z poszanowaniem Międzynarodowych Standardów Praktyki Audytu IIA. Kluczem do sukcesu jest partnerskie podejście do audytu. Bez partnerskiego podejścia, takie działania nie odniosą oczekiwanych rezultatów a organizacja będzie się uczyć znacznie wolniej, narażona na ryzyka związane ze zgodnością oraz utratą reputacji.

⁶ Opracowanie ECIIA „Raportowanie niefinansowe: budowanie zaufania z audytem wewnętrznym”, Więcej informacji na: www.iaa.org.pl oraz www.eciaa.org

PUBLIKACJE

- Chartered Institute of Internal Auditors, “The Role of Internal Audit in Non-financial and Integrated Reporting,” 2015
- The European Confederation of Institutes of Internal Auditing (ECIIA), “Non-Financial Reporting: Building trust with internal audit,” 2015
- The IIA Audit Executive Center, “Integrated Reporting and the Emerging Role of Internal Auditing,” Flash Report, 2013
- The IIA (IIA-France, IIA-Netherlands, IIA-Norway, IIA-Spain, IIA-UK and Ireland), “Enhanced Integrated Reporting: Internal Audit Value Proposition,” 2015
- The IIRC, “Assurance on <IR>: Overview of feedback and call to action,” 2015

OŚWIADCZENIE W ODNIESIENIU DO INFORMACJI NIEFINANSOWYCH W ŚWIECIE USTAWY O RACHUNKOWOŚCI A ROLA BIEGŁEGO REWIDENTA

Ewa Sowińska, zastępca prezesa PIBR
oraz Anna Johnson, Starszy Menedżer - PwC

W porównaniu z obowiązkami biegłego rewidenta związanymi z innymi elementami sprawozdawczymi, jego rola w kontekście oświadczenia dotyczącego informacji niefinansowych została w nowej ustawie o biegłych rewidentach ograniczona. Podobnie jest w sytuacji, gdy jednostka objęta nowym obowiązkiem zdecydowała się publikować dane niefinansowe w postaci odrębnego sprawozdania. Biegły rewident jest bowiem jedynie zobowiązany do poinformowania w swoim sprawozdaniu z badania, czy firma sporządziła takie oświadczenie lub odrębne sprawozdanie.

W praktyce oznacza to, że odpowiedzialność za wypełnienie wszystkich wymagań ustawy o rachunkowości związanych z oświadczeniem spoczywa wyłącznie na badanej jednostce. To ona musi zadbać o kompletność, jakość czy wiarygodność zawartych tam danych. Co więcej, w świetle nowych przepisów biegły rewident nie jest także odpowiedzialny za zapewnienie spójności danych zawartych w oświadczeniu z pozostałymi elementami sprawozdania z działalności czy sprawozdania finansowego.

Tymczasem kierownik jednostki objętej nowymi wymaganiami w wypadku niesporządzenia oświadczenia lub zawarcia w nim nierzetelnych informacji podlega grzywnie lub karze pozbawienia wolności do lat 2 (art. 77 ustawy o rachunkowości). Sposobem na zapewnienie rzetelności może być zaangażowanie audytu wewnętrznego lub zlecenie biegłemu rewidentowi dodatkowej weryfikacji. W tym drugim przypadku jednostka będzie miała kilka możliwości. Dla przykładu jednostka będzie mogła zlecić wykonanie usługi atestacyjnej zgodnie z Krajowym Standardem Usług Atestacyjnych 3000, które pozwoli potwierdzić rzetelność danych zawartych w oświadczeniu. Rodzaj i zakres dodatkowego zlecenia będzie zależał wyłącznie od potrzeby jednostki.

DECYZJA O PODDANIU OŚWIADCZENIA W ODNIESIENIU DO DANYCH NIEFINANSOWYCH NIEZALEŻNEJ USŁUDZE ATESTACYJNEJ

Anna Johnson, Starszy menedżer
oraz Milena Badora, Młodszy menedżer, PwC

Biorąc pod uwagę proces przygotowania spółki do raportowania danych niefinansowych, weryfikacja danych jest jego ostatnim etapem. W rzeczywistości, aby weryfikacja była efektywna i nie wydłużała procesu zamknięcia procesu sprawozdawczego, jednostka musi się do niej dobrze przygotować i zapewnić, że dane źródłowe do informacji przedstawionych w Oświadczeniu są rzetelnie zbierane, opracowane i zaprezentowane.

Na pierwszy rzut oka wydaje się, że jest to naturalne dla każdego procesu sprawozdawczego, natomiast praktyka pokazuje, że systemy i mechanizmy zbierania danych niefinansowych w większości spółek znacząco odbiegają od jakości systemów i mechanizmów raportowania danych finansowych. Sytuacji nie ułatwia to, że elementem decyzji na temat wyboru tematów do raportowania w zakresie poszczególnych aspektów niefinansowych, jest ocena ich istotności. Bez wykonania tego w prawidłowy sposób, w spółce tworzy się chaos odnośnie zakresu Oświadczenia. Poza powyższymi, najczęstszą przyczyną wyzwania w raportowaniu danych niefinansowych jest rozległa struktura osób odpowiedzialnych za zarządzanie oraz zbieranie danych dla aspektów niefinansowych. Często są to osoby, które nie uczestniczyły wcześniej w podobnym procesie, i nie są świadome jego wymagań. Dla przykładu, częstym wyzwaniem jest przechowywanie danych źródłowych wykorzystanych do opracowania informacji zamieszczonych w Oświadczeniu.

Jak w takim razie sprostać wyzwaniom związanym z poddaniem danych niefinansowych niezależnej usłudze atestacyjnej? Przede wszystkim należy rzetelnie określić strukturę osób odpowiedzialnych za dane zawarte w Oświadczeniu oraz źródła tych danych, w tym sposób ich opracowania - manualnie czy automatycznie, oraz częstotliwość ich rejestracji.

Redakcja

Praca zbiorowa pod redakcją:
Liliany Anam, CSRinfo
Jacqueline Kacprzak, Ministerstwo Rozwoju

Wydawnictwo

Ministerstwo Rozwoju, 2017

Wydanie II poprawione

Niniejszy poradnik jest aktualizacją publikacji pt. „Raportowanie niefinansowe. Poradnik dla raportujących”, wydanej w 2015 r. w ramach pracy Grupy roboczej ds. monitorowania trendów CSR, powołanej w listopadzie 2014 r. przez Zespół ds. Społecznej Odpowiedzialności Przedsiębiorstw.

Podziękowania

Aktualizacja niniejszego poradnika była możliwa dzięki zaangażowaniu następujących instytucji i organizacji: *(kolejność alfabetyczna)*

ACCA

CSRinfo

Forum Odpowiedzialnego Biznesu

Instytut Auditorów Wewnętrznych

Ministerstwo Finansów

Ministerstwo Rozwoju

Polska Izba Biegłych Rewidentów

PwC

Stowarzyszenie Księgowych w Polsce

Stowarzyszenie Emitentów Giełdowych i Fundacji Standardów Raportowania

Związek Banków Polskich

